

A hozott tudás elismerésének gyakorlata a felsőoktatásban

(*Egy intézményi terepkutatás eredményei, tapasztalatai*)

Dóka Ottó

Országos Kredittanács

NyME

VI. ORSZÁGOS KREDITFÓRUM

BUDAPEST, 2010. ÁPRILIS 29.

Társadalmi Megújulás Operatív Program 4.1.3 projekt

Alprojekt: Központi (felsőoktatási) validációs rendszer fejlesztés

A szektorelemzés 5 szektort érintett:

- Civil szervezetek
- Felnőttképzés
- Szakképzés
- Közoktatás
- **Felsőoktatás**

Célja: azonosítani és összegezni a felsőoktatásban az előzetes tudás beszámítására irányuló, fellelhető „**puha gyakorlatokat**”, a validációval kapcsolatos **attitűdöket**

A terepmunka keretei

- 11 szakképzést, felnőttképzést folytató intézmény, illetve képzést folytató civil szervezetek
- 54 szervezeti egység a felsőoktatásból (karok, intézetek)
 - 34 oktató (oktatási igazgatók, dékánhelyettesek, vezető oktatók)
 - 18 Tanulmányi Osztály vezető, munkatárs
 - 7 hallgató
 - Fővárosi, valamint vidéki „kis” és „nagy” intézmény

A terepmunka főbb szempontjai (csak a felsőoktatásra vonatkozóan)

- Milyen képe alakult ki a máshol megszerzett tudás beszámításról?
- Elégedett-e a máshol megszerzett tudás beszámításának folyamatával?
- Milyen előnyeit, illetve hátrányait látja a beszámításnak?
- Mire irányulnak a kérelmek?
- Milyen mértékű kérelmek száma?
- Honnan értesülnek a hallgatók a beszámítás lehetőségéről?
- Kinek jelzik a hallgatók, hogy máshol megszerzett tudást akarnak elismertetni?
- Ki dönt a máshol megszerzett tudás elismeréséről?
- Vannak-e hallgatólagos megegyezések oktatók és hallgatók között?
- Milyen jogorvoslati lehetőségek állnak a hallgatók rendelkezésére?

Milyen képe alakult ki a máshol megszerzett tudás beszámításról?

- Általában pozitív, de a validációval kapcsolatosan intenzívebb oktatói együttműködés, közreműködés, javaslatétel lenne kívánatos
- Nehéz értelmezni a 75 %-os egyezést
- Nem egyértelmű a szabályozás
- Az előzetes tudás beszámítása gyerekcipőben jár
- **Csak átjelentkező hallgatók esetén van értelme**
- **A törvény szerint csak a M.o.-on működő intézmények tekinthetők felsőoktatási intézménynek**

A 75 %-os egyezésről

200/2000. Kormányrendelet - a kreditrendszer bevezetéséről

- **2. § (1)** A felsőoktatási intézmény a vele hallgatói jogviszonyban állók **más hazai vagy külföldi felsőoktatási intézményben** szerzett kreditjeit intézményközi kredit-egyenértékűségi egyezmény, a hallgatóval kötött egyéni tanulmányi megállapodás vagy a beszámítást előíró jogszabály alapján ismerheti el. **Két ismeretanyagot egyenértékűnek kell tekinteni, ha az ismeretanyagok közötti egyezés legalább 75%-os.** Az ismeretanyag egyezésének mértékét az intézmény (kar) erre a célra létrehozott kreditátviteli bizottsága vizsgálja meg. Ez az egyenértékűség az intézmény számára egy adott intézményen belül és az intézmények között is kreditelismerési kötelezettséggel jár. A más intézményben (karon) teljesített helyettesítő tantárgy annyi kredittel ismerhető el a hallgató számára, ahány kreditet a szak tantervében a helyettesített tantárgy(ak)hoz rendeltek, a megszerzett érdemjegy azonban a tantárgyak elismerésekor nem módosítható. A kreditátviteli bizottság döntése ellen az intézmény rektoránál lehet fellebbezni.

200/2000. Kormányrendelet - a kreditrendszer bevezetéséről

2. § (3) Az Ftv. 84. §-ának (2) bekezdésében nevesített képzési szinteken az **alacsonyabb képzési szinten** megszerzett azon krediteket, amelyek **a magasabb képzési szint követelményeit is kielégítik, el kell ismerni!**

Elégedett-e a máshol megszerzett tudás beszámításának folyamatával?

- Fenntartásokkal, de elégedett
- Elégedett, mert a hallgatók elégedettek
- Igen, de magasabb fokú oktatói együttműködés kellene
- A formálissal elégedett, mert szabályozott; míg a non-formálissal vannak problémák a szabályozása hiánya miatt
- Nem helyes, hogy FSZ képzésből is el kell ismerni hozott tudást

Az elismerés előnyei

- Segíti az élethosszig tartó tanulást, hallgatói mobilitást
- A tudásbeszámítás jogos igényeinek kiszolgálása
- Az elfogadott tárgy helyett egy másikat választhat (bővíülhet a tudása, ha a hallgató is akarja)
- Lerövidítheti a tanulmányi időt
- Idő és költségtakarékos (különösen levelező tagozaton)
- *Több hallgatót lehet vele „szerezni”*
- *Nem tudja minden intézmény ezt a lehetőséget, ezért „üzletet is hozhat”*

Az elismerés hátrányai

- Nincs szabályozva, nincs egységes eljárás
- Azt hisszük, hogy ha már tanulta tudja is, ez a ráépülésnél gondokat okoz
- A tantárgyak egymásra épülése miatt ténylegesen nem rövidíti le a tanulmányi időt
- Be kellene vezetni az egyszer adható kredit fogalmát
- Döntően csak formális tudásra irányul
- Az oktatókat is fel kellene készíteni rá
- A korábbról hozott ismeretek összehasonlítása problémákat jelent („elavult” tudás)
- Az FSZ képzésből hozott ismeretet is el kell ismerni, pedig az csak egy tanfolyam
- Ne kaphasson valaki diplomát, ha az előzőhöz csak egy kicsit hozzátanul

Mire irányulnak a kérelmek?

- Döntően formális úton szerzett tudásra
 - FSZ jogszabály szerint 30-60 kredit
 - Kreditrendszer alapján más felsőoktatási intézményből
 - Külföldi programok (Erasmus, Leonardo)
 - **Csak dokumentált tudás és lezárt tanulmányokat fogadnak be**
- Nem formális tudás beszámítására
 - Informatikai ismeretek (ECDL, tanfolyamok)
 - Idegennyelv ismeret
- Informális úton szerzett tudás beszámítására

Nincs törekvés és gyakorlat az informális területen folyó, nem szándékolt tanulás eredményének beszámítására, sem a hallgatók, sem az intézmények részéről

 - Nem dokumentált, munkahelyi és civilszervezeti munkatapasztalat (gyakorlati képzés)
 - Önképzés eredményeként szerzett tudás elismerése

Milyen mértékű kérelmek száma?

Nagyon függ az intézményben folyó képzésektől

Ha az intézményben folynak FSZ képzések és vannak ráépülő alapszakok, akkor jelentős a kérelmek száma (van ahol ez a hallgatók 20 %-át is meghaladja)

Átjelentkező hallgatók, néhány százalék

Külföldön megszerzett tudás elismertetése, néhány százalék

Honnan értesülnek a hallgatók a beszámítás lehetőségéről?

- Intézményi felvételi tájékoztatóból
- Beiratkozási tájékoztatóból
- Tanulmányi Osztálytól
- Tanulmányi Vizsgaszabályzatból
- Oktatóktól
- Weboldalakról
- Hallgatótársaitól

NINCS EGYSÉGES KÖZZÉTÉTELI KÖTELEZETTSÉG!

Kinek jelzik a hallgatók, hogy máshol megszerzett tudást akarnak elismertetni?

- Ügyintézőnek formanyomtatványon
- Oktatónak, szakfelelősnek
- Kreditátviteli Bizottságnak
- Feltöltik webes felületre (szkennelés után)

Ki dönt a máshol megszerzett tudás elismeréséről?

- Tantárgyfelelős javaslata alapján a Kreditátviteli Bizottság
- Szakfelelős
- Oktatási dékánhelyettes
- **Rektor**

Vannak-e hallgatólagos megegyezések oktatók és hallgatók között?

- Nincsenek
- Előfordul
- Igen, mindennapos gyakorlat
- Remélhetőleg nincs, mert elvileg nem lehetnek

Pl.: FSZ-ből BSc-be: kérvényt ad be, amire felmentést kap, így kreditjei nem számítanak be az ösztöndíjindexbe, kevesebb ösztöndíjat kap, következő félév, nem ad be kérvényt, megbeszéli az oktatóval, aki beírja neki a jegyet...

Milyen jogorvoslati lehetőségek állnak a hallgatók rendelkezésére?

- A Hallgatói Felülvizsgálati Bizottsághoz fordulhat
- Fellebbezhet a dékánhoz
- Fellebbezhet a rektorhoz
- Fellebbezhet a szenátushoz

Dékán → Oktatási igazgató → Egyetemi Bizottságok → HÖK

ÖSSZEGZÉS

- + A validáció napirendre kerülése
- + Az intézményi dokumentumokban megjelennek a jogszabályokban megfogalmazott elismerési kötelezettségek
- + A TO dolgozói általában jól tájékozottak, elfogadják, alkalmazzák a vonatkozó jogszabályokat
- Szabályozatlan a non-formális és informális tudás beszámításának módja
- Általában a presztízs és a szakmai ismertség szempontjai érvényesülnek

Napi gyakorlat a szabályozatlan kérdésekben:

A Bizottságok, ügyintézők, döntéshozók általában lojálisan, a józan ész keretei között, a hallgatók érdekeit is figyelembe véve hozzák meg döntéseiket

???

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**

